

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Virkanimike Etunimi Sukunimi

MUISTIO
pp.kk.vvvv

LIITE 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA EUROOPAN UNIONIN ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN TOIMEENPANOSTA

1 Yleistä ja säädösperusta

Alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa (/) (*toimeenpanolaki*) säädetään kansallisen aluekehittämisen sekä EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman suunnittelujärjestelmästä, viranomaisista ja aluekehittämisen toimeenpanosta. Lisäksi laki sisältää säännökset Euroopan unionin jäsenmaiden sisärajoilla toteutettavien Interreg-ohjelman sekä Euroopan unionin ulkorajoilla eli jäsenmaiden ja niiden naapurimaiden välillä toteutettavien Interreg-ulkorajaohjelman toimeenpanosta sekä kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnin järjestämisestä.

Toimeenpanolain nojalla voidaan valtioneuvoston asetuksella antaa 2 luvun mukaan tarkempia säännöksiä työ- ja elinkeinoministeriön eräistä tehtävistä (toimeenpanolain 9 §), välittävälle toimielimille asetettavista vaatimuksista, niille annettavista tehtävistä ja tehtävien kokoamisesta (10 §), tarkastusviranomaisen tehtävistä (14 §), antaa säännöksiä alueiden uudistumisen neuvottelukunnan kokoonpanosta sekä tarkempia säännöksiä sen tehtävistä (15 §), antaa säännöksiä seurantakomitean tehtävistä ja sihteeristöstä sekä tarkempia säännöksiä seurantakomitean kokoonpanosta ja toimikaudesta (16 §), antaa säännöksiä maakunnan yhteistyöryhmän toimikaudesta, sihteeristöstä ja sihteeristön tehtävistä sekä tarkempia säännöksiä yhteistyöryhmän kokoonpanosta (19 §).

Toimeenpanolain nojalla voidaan valtioneuvoston asetuksella antaa 3 luvun mukaan säännöksiä aluekehittämispäätöksen valmistelusta, sisällöstä, toimeenpanosta ja toteutumisen seurannasta (24 §), antaa tarkempia säännöksiä maakuntaohjelman sisällön rakenteesta, ohjelman valmistelusta sekä ohjelman valmistelun aikataulusta (25 §), alueiden kehittämisseskustelujen järjestämisestä, keskusteluun osallistuvista tahoista sekä keskustelujen johtopäätösten kirjaamisesta ja niiden seurannasta (27 §), ohjelmien ja suunnitelmien valmistelusta, sisällöstä ja muuttamisesta, valtakunnallisen teeman johtoryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja välittävistä toimielimistä sekä alueellisten rahoitussuunnitelmien laadinnasta (29 §) sekä tarkempia säännöksiä kestävän kaupunkikehittämisen suunnitelmasta, toiminnassa noudatettavasta menettelystä ja johtoryhmästä (30 §).

Toimeenpanolain nojalla voidaan valtioneuvoston asetuksella antaa 4 lukua tarkempia säännöksiä aa Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa hallinnollisten tarkastusten valvojana toimivalle asetettavista vaatimuksista, tehtävistä, noudatettavista menettelyistä ja tehtävien kokoamisesta hallinnollisissa tarkastuksissa (37 §), maakuntien liitoille ja hallintoviranomaisille asetettavista vaatimuksista sekä niiden tehtävistä ja tehtävien kokoamisesta kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnissa (39 §) sekä tarkempia säännöksiä eräistä ohjelmien arvioinnissa ja seurannassa noudettavista menettelyistä ja kerättävistä tiedoista (42 §).

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi toimeenpanolain nojalla määrätä maan heikoimmin kehittyneet alueet kehittämistarpeiden perusteella I tai II -tukialueiksi (43 §). Mainitun asetuksenantovaltuuden perusteella annetaan erillinen asetus.

2 Ehdotetun asetuksen sisältö

Yleiset perustelut

Asetuksella on tarkoitus antaa säännöksiä ja lakia tarkempia säännöksiä aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanoa selkeyttäviä ja yhdenmukaistavia säännöksiä.

Asetus ehdotetaan soveltamisen helpottamiseksi jaettavaksi lukuihin. Ensimmäisessä luvussa säädettäisiin tarkempia säännöksiä toimeenpanolaissa tarkoitetuista viranomaisista ja niiden tehtävistä. Toisessa luvussa säädettäisiin aluekehittämisen järjestelmässä tapahtuvasta ohjelmatyöstä ja yhteistyömenettelyistä. Luvussa 4 säädettäisiin toimeenpanolain säännöksiä tarkentavia säännöksiä liittyen Interreg-ohjelma ja Interreg-ulkorajaohjelman toimeenpanoon. Asetuksen viimeinen 5 luku koskisi voimaantuloa.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

1 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman hallintoviranomaisen tehtävät. Jäsenvaltion ja komission välisessä yhteistyössä hallinnoitavien EU:n talousarviovarojen hallinnoinnissa noudatettavasta tehtävien jaosta säädetään niin sanotun varainhoitoasetuksen (EU) N:o 1046/2018 63 artiklassa. Osa jäsenvaltion tehtävistä säädetään Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) / (*yleisasetus*) nimenomaisesti hallintoviranomaisen, kirjanpitoa hoitavan viranomaisen tai tarkastusviranomaisen tehtäväksi.

Osa yleisasetuksen velvoitteista on kohdistettu jäsenvaltioon ilman että tehtävää hoitavasta viranomaisesta on säädetty yleisasetuksessa. Hallintoviranomainen hoitaisi 1 §:ssä tarkoitettuja yleisasetuksessa jäsenvaltiolle asetettuja tehtäviä. Pykälässä käytetyt käsitteet vastaavat yleisasetuksen 63 artiklassa omaksuttuja käsitteitä.

Pykälän 1 kohdan mukaan hallintoviranomainen vastaisi ohjelman ja ohjelman muuttamista koskevan pyynnön toimittamisesta Euroopan komissiolle. Seurantakomitea hyväksyy hallintoviranomaisen esittelystä ohjelmamuutoksen yleisasetuksen 35 artiklan mukaisesti. Ennen ohjelman toimittamista Euroopan komissiolle hyväksyy valtioneuvosto muutoksen valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 3 §:n 10 kohdan mukaisesti, ellei muutos ole luonteeltaan vähäinen ja teknisluontoinen.

Pykälän 2 kohdan mukaan ohjelman muutoksen tekemisestä vastaisi hallintoviranomainen tietyissä tapauksissa. Yleisasetuksen 19 artiklan 6 kohdan mukaan hallintoviranomainen voi päättää ilman komission hyväksyntää sellaisten puhtaasti toimituksellisten tai tekstinlaadinnallisten korjausten tekemisestä, jotka eivät vaikuta ohjelman toteuttamiseen. Jäsenvaltioiden olisi kuitenkin ilmoitettava komissiolle tällaisista korjauksista.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin hallintoviranomaisen tehtävästä moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisesti hallinto- ja valvontajärjestelmän perustamisesta ja toiminnasta. Yleisasetuksen 63 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että ohjelmien hallinto- ja valvontajärjestelmät perustetaan rahasto-kohtaisten sääntöjen mukaisesti ja että nämä järjestelmät toimivat ja ohjelman varoja hallinnoidaan varainhoitoasetuksen moitteettoman varainhoidon periaatteiden mukaisesti ja yleisasetuksen liitteessä X lueteltujen vaatimusten mukaisesti.

Pykälän 4 kohdan mukaan hallintoviranomaisen tehtävänä olisi ohjelmaa koskevan arviointisuunnitelman laadinta, arviointien suorittaminen ja arviointia koskevien kertomusten esittäminen Euroopan komissiolle. Arviointeja tehdään ohjelmien suunnittelun ja täytäntöönpanon parantamiseksi ja niistä säädetään yleisasetuksen 39 artiklassa. Muista toimeenpanolain mukaisten ohjelmien ja suunnitelmien arvioinnista ja seurannasta säädetään toimeenpanolain 42 §:ssä.

Pykälän 5 kohdan mukaan hallintoviranomainen vastaisi ohjelman vuotuisen tuloksellisuuden tarkastelun valmistelusta ja lopullisen tuloksellisuuskertomuksen laatimisesta Euroopan komissiolle. Yleisasetuksen 35 artiklan mukaisesti seurantakomitea hyväksyy vuotuisen tuloksellisuuden tarkastelun ja lopullisen tuloksellisuuskertomuksen. Yleisasetuksen 38 artiklan mukaisesti on hallintoviranomaisen vastuulla toimittaa lopullinen tuloksellisuuden tarkastelu Euroopan komissiolle.

Pykälän 6 kohdan mukaan hallintoviranomaisen tehtävänä olisi vastata tiedotus- ja viestintätoimenpiteiden täytäntöönpanosta ohjelman mukaisesti sekä seurantakomiteaa koskevien tietojen julkaisemisesta. Tehtävästä säädetään yleisasetuksen 33 ja 43 artiklassa. Yleisasetuksen 33 artiklan 4 kohdan mukaan hallintoviranomainen julkaisee seurantakomitean työjärjestyksen ja kaikki seurantakomitealle toimitetut tiedot 44 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla verkkosivustolla. Artiklan 43 mukaisesti hallintoviranomainen nimeää viestintäkoordinaattorin vastaamaan näkyvyys-, avoimuus- ja viestintätoimista, jotka liittyvät rahastoista saatavaan tukeen, ja Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen mukaisista ohjelmista (Interreg) saatavaan tukeen silloin kun hallintoviranomainen on jäsenvaltiossa. Viestintäkoordinaattorin tehtävät koskevat kaikkia yleisasetuksen rahastoja. Välittävä toimielin vastaisi kuitenkin 3 §:n 3 kohdan mukaisesti tiedotuksesta ja viestinnästä yleisölle, haki-joille ja tuen saajille omalla toimialueellaan.

Pykälän 7 kohdan mukaan hallintoviranomainen vastaisi ohjelman menojen varmentamisen perustana olevan riskiarvioinnin kokoamisesta. Välittävä toimielin taas vastaisi 3 §:n 4 kohdan mukaan tuen maksamista koskeva hakemuksen käsittelyn yhteydessä tapahtuvien hallinnollisten tarkastusten ja paikan päällä tuen saajan luona tehtyjen varmennusten perusteella riskiarvioinnin laatimisesta ja sen päivittämisestä. Yleisasetuksen 68 artiklan mukaan on hallintoviranomaisen vastuulla ottaa käyttöön tehokkaita ja oikeasuhteisia petostenvastaisia toimenpiteitä ja menettelyjä, joissa otetaan huomioon todetut riskit. Välittävän toimielimen tehtävänä olisi näiden menettelyiden johdosta 3 §:n 5 kohdan mukaan petosriskiarvioinnin laatiminen oman toimintansa osalta.

2 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman kirjanpito toiminnon tehtävät. Pykälässä säädetäisiin kirjanpito toiminnon tehtävistä. Yleisasetuksessa kirjanpito toiminnosta vastaavalle taholle säädettyjen tehtävien lisäksi työ- ja elinkeinoministeriölle kirjanpito toimintoa toimeenpanolain 9 §:n mukaan hoitavana viranomaisena esitetään säädettäväksi jäsenvaltiolle yleisasetuksen 63 artiklassa säädetty tehtävät. Ohjelmakaudella 2014–2020 työ- ja elinkeinoministeriössä toimiva todentamisviranomainen on hoitanut vastaavia tehtäviä.

Pykälän 1 kohdan mukaan kirjanpito toimintoa hoitavan viranomaisen tehtävänä olisi peruuttaa julkinen rahoitusosuus ohjelmasta sääntöjenvastaisten menojen johdosta. Työ- ja elinkeinoministeriö kirjanpito toiminnosta vastaavana viranomaisena peruuttaisi rahastoista myönnetyn tuen kokonaan tai osittain silloin, kun komissiolle ilmoitettujen menojen todetaan olevan sääntöjenvastaisia yleisasetuksen artiklan 97 mukaisesti.

Pykälän 2 kohdan mukaan kirjanpito toimintoa hoitavan viranomaisen tehtävänä olisi maksuennusteiden ja muiden taloudellisten tietojen toimittaminen Euroopan komissiolle. Tehtävä vastaisi nykyistä.

Pykälän 3 kohdan mukaan kirjanpito toimintoa hoitavan viranomaisen tehtävänä olisi yleisasetuksen 63 artiklan 2 kohdassa säädettyjen sääntöjenvastaisuusilmoitusten tekeminen Euroopan komissiolle. Tehtävä vastaisi nykyistä.

Yleisasetuksen 70 artiklan 1 alakohdan mukaan kirjanpito toiminto laatii tilityksen (tilinpäätöksen) komissiolle viimeistään seuraavan varainhoitovuoden (varainhoitovuosi on 1.7.–30.6.) 15. helmikuuta mennessä ja todentaa tilityksen täydellisuuden, oikeellisuuden, todenmukaisuuden, ohjelmanmukaisuuden ja sovellettavan lain-säädännön mukaisuuden. Tilitykseen on liitettävä hallintoviranomaisen vahvistuslausuma ja yhteenveto. Pykälän 4 kohdassa säädettäisiin kirjanpito toiminnosta vastaavalle viranomaiselle oikeus jättää Euroopan komissiolle toimitettavasta tilityksestä pois välimaksupyynnön tilivuoden osalta aiemmin sisältyneitä menoja, joiden laillisuuden ja asianmukaisuuden arviointi on kesken ja mahdollisuus liittää sittemmin tukikelpoiseksi todetut menot myöhempisiin maksupyyntöihin. Menettely on ollut käytössä jo ohjelmakaudella 2014–2020.

3 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävän toimielinten tehtävät. Yleisasetuksen 65 artiklan 3 kohdassa säädetään, että mikäli hallintoviranomaiselle kuuluvia tehtäviä siirretään jäsenvaltioissa edelleen toiselle taholle, on järjestelyt vahvistettava kirjallisesti. Ohjelmakauden 2021–2027 hallintoviranomaiselle ja kirjanpito toiminnosta vastaavalle viranomaiselle säädetyt tehtävät, jotka toimeenpanolain 10 §:ssä tarkoitetulla tavalla on säädetty välittävien toimielinten hoidettavaksi, on syytä erikseen todeta asetuksessa.

Pykälän 1 kohdan mukaan säädettäisiin yleisellä tasolla välittävän toimielimen tehtäväksi EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastosta myönnettävien tukien käytännön toimeenpanoon liittyvät tehtävät kuten hakuilmoitusten julkaiseminen, hankkeiden valinta, tukien myöntämiseen ja maksamiseen liittyvät tehtävät sekä tukia koskevien jatkotoimenpidepäätösten tekeminen. Näissä tehtävissä noudatettavasta menettelystä säädetään alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetussa laissa (/) (*rahoituslaki*) ja eräiltä osin tarkentavasti rahoituslain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (*rahoitusasetus*).

Pykälän 2 kohdan mukaan välittävän toimielimen tehtävänä olisi omalta osaltaan hoitaa EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaa koskevat tiedottamis- ja viestintätoimenpiteet toimialueellaan. Näitä tehtäviä ovat esimerkiksi ohjelman tuloksellisuudesta, vaikuttavuudesta ja saavutuksista sekä rahoitushauista viestiminen monipuolisesti eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin välittävän toimielimen tehtäväksi toteuttaa hankkeiden seuranta. Lisäksi tehtävänä olisi varmistaa, että tuen saajat kirjaavat hankkeiden seurantaan koskevat tiedot asianmukaisesti EURA 2021 -järjestelmään. Välittävän toimielimen tulisi hanketasolla seurata hankehakemuksen sisältämien tavoitteiden ja tulos- ja tuotosindikaattoritietojen edistymistä.

Välittävien toimielinten toimivaltaan kuuluisi rahoituslaissa tarkoitettujen tukien maksaminen. Pykälän 4 kohdassa säädettäisiin välittävän toimielimen tehtäväksi hoitaa hankkeisiin kohdistuvat hallinnolliset tarkastukset ja paikan päällä tehtävät varmennukset sekä niihin liittyvän riskiarvioinnin laatiminen. Hallinnollisilla tarkastuksilla tarkoitetaan tuen maksamista koskevien hakemusten käsittelyn yhteydessä tapahtuvaa hankkeiden kustannusten tukikelpoisuuden tarkastamista tuen saajan EURA 2021 -järjestelmän kautta toimittaman aineiston perusteella. Paikan päällä tehtävä varmennus taas perustuisi hallintoviranomaisen tekemään otantaan ja tehtäisiin tuen saajan luona.

Pykälän 5 kohdassa säädettäisiin välittävälle toimielimelle velvollisuus laatia hallinto- ja valvontajärjestelmän ja siihen kuuluvan petosriskiarvioinnin kuvaus. Hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvausta on vaadittu välittäviltä toimielimiltä jo aiemmilla ohjelmakausilla. Laadinnan lisäksi välittävän toimielimen velvollisuutena olisi ylläpitää kuvausta jatkuvasti.

Pykälän 6 kohdassa säädettäisiin, että välittävän toimielimen tehtävänä olisi tehokkaiden ja oikeasuhtaisten petostenvastaisten toimenpiteiden ja menettelyiden käyttöönotto. Näitä toimeenpantaessa tulee ottaa huomioon 5 kohdassa tarkoitettussa petosriskiarvioinnissa tunnistetut riskit.

Pykälän 7 kohdassa säädettäisiin välittävän toimielimen tehtäväksi tarkastushavaintojen selvittäminen, sääntöjenvastaisuuksien ehkäiseminen, havaitseminen ja korjaaminen sekä asianmukaisten ilmoitusten tekeminen poliisiviranomaiselle ja petostentorjuntatoimenpiteisiin ryhtyminen. Tarkastushavainnot voivat tulla välittävän toimielimen käsiteltäväksi useiden tarkastusta suorittavien viranomaisten toimesta. Kyse voi olla esimerkiksi valtiovarainministeriön valtiovarain controller (VVC) toiminnon suorittamasta tarkastuksesta, valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) suorittamasta tarkastuksesta tai EU:n komission tai muun EU:n toimielimen tarkastuksesta. Välittävän toimielimen tulisi lisäksi tehdä aktiivisesti toimenpiteitä, joilla mahdollisia sääntöjenvastaisuuksia voidaan havaita, tehdä tapauksista jatkotoimenpidehavainto EURA 2021 -järjestelmään ja selvittää asiaa esimerkiksi ilmiäntojen tai uutisoinnin kautta tietoon tulleiden seikkojen perusteella.

Pykälän 8 kohdassa säädettäisiin välittävän toimielimen tehtäväksi sääntöjenvastaisuusilmoitusten toimittaminen ja tilivuoden vahvistaminen kirjanpitoa hoitavalle viranomaiselle. Pääsääntöisesti kirjanpitoa hoitava viranomainen voisi koota ohjelmakauden 2014–2020 tapaan tiedot sääntöjenvastaisuusilmoituksia varten EURA 2021 -järjestelmästä, mutta tämä edellyttää, että välittävä toimielin huolehtii, että tiedot havainnoista ja jatkotoimenpiteiden vaiheesta ovat jatkuvasti ajan tasalla mainitussa järjestelmässä.

Pykälän 9 säädettäisiin välittävän toimielimen tehtäväksi hallintoviranomaisen avustaminen seurantakomiteatyössä, ohjelman vuotuisen tuloksellisuuden tarkastelun valmistelussa ja lopullisen tuloksellisuuskertomuksen laatimisessa. Yleisasetuksen 36 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle ohjelmaa koskeva vuotuinen täytäntöönpanokertomus ja ohjelmaa koskeva lopullinen täytäntöönpanokertomus.

Pykälän 10 kohdassa säädettäisiin välittävän toimielimen tehtäväksi yleisasetuksen X liitteeseen perustuva raportointi hallintoviranomaiselle. Mainitussa liitteessä välittävään toimielimeen kohdistuvia vaatimuksia olisivat 1–10 kohdat.

4 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävää toimielintä koskevat vaatimukset.

Pykälässä säädettäisiin Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävälle toimielimelle asetettavista vaatimuksista.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan välittävän toimielimen on täytettävä yleisasetuksen X liitteen mukaiset hallinto- ja valvontajärjestelmän keskeiset vaatimukset sille siirrettyjen tehtävien osalta. Mainitussa liitteessä välittävään toimielimeen kohdistuvia vaatimuksia olisivat 1–10 kohdat.

Momentin 2 kohdan mukaan välittävän toimielimen on tehtäviä hoitaessaan noudatettava Euroopan unionin ja kansallista lainsäädäntöä sekä niihin perustuvia varojen osoittamispäätöksessä asetettuja varojen käytön ehtoja. Lakia on noudatettava, vaikka se vaikeuttaisi välittävän toimielimen muulle toiminnalleen asettamien tavoitteiden saavuttamista. Työ- ja elinkeinoministeriön oikeudesta antaa välittävää toimielintä sitovia ehtoja säädetään toimeenpanolain 11 §:ssä.

Momentin 3 kohdan mukaan välittävän toimielimen on ylläpidettävä sekä noudatettava hallinto- ja valvontajärjestelmänsä kuvausta. Hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksen ja siihen liittyvän petosriskiarvioinnin päivittäminen on oltava jatkuva osa välittävän toimielimen toimintaa. Välittävän toimielimen on myös huolehdittava kuvauksen versiohallinnan asianmukaisesta dokumentoinnista.

Momentin 4 kohdan mukaan välittävän toimielimen on eriytettävä tuen myöntäminen, maksaminen ja paikan päällä tehtävien varmennusten tekeminen sekä jatkotoimenpiteet moitteettoman varainhoidon periaatteiden edellyttämällä tavalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että välittävän toimielimen ollessa itse hankkeen tuen saajana, hankkeen toteuttaminen tulee lisäksi eriyttää 1 momentin 4 kohdassa mainituista tehtävistä.

5 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävän toimielimen tehtävien hoitaminen maakunnan liitoissa. Yleisasetuksen 65 artiklan mukaan hallintoviranomainen voi siirtää tehtäviään välittävän toimielimen tehtäväksi ja järjestelyt on vahvistettava kirjallisesti. Tällöin välittävä toimielin hoitaa tehtäviä toimeenpanolain 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla hallintoviranomaisen lukuun ja vastuulla. Välittävällä toimielimellä ei ole mahdollisuutta delegoida edelleen sille annettuja tehtäviä liittojen välisellä sopimuksella. Maakunnan liitoille annettujen hallintoviranomaiselle yleisasetuksen mukaan kuuluvien tehtävien kokoamisesta tulisi liittojen välisen sopimuksen lisäksi säätää asetuksella.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan Uudenmaan liitto hoitaisi välittävän toimielimen 3 §:ssä tarkoitettut tehtävät maakuntien liittojen väliseen sopimukseen perustuen Hämeen, Kymenlaakson, Päijät-Hämeen ja Varsinais-Suomen liittojen toimialueella. Uudenmaan liitto voisi ryhtyä hoitamaan näitä tehtäviä hallintoviranomaisen nimeämispäätöksen jälkeen.

Momentin 2 kohdan mukaan Lapin, Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Satakunnan, Pirkanmaan ja Etelä-Karjalan maakuntien liittojen ja Pohjois-Pohjanmaan liiton väliseen sopimukseen perustuen rahoituslain mukaisten tukien jatkotoimenpiteitä koskevat tehtävät koottaisiin siten, että mainittujen liittojen myöntämiin ja maksamien tukiin kohdistuvat jatkotoimenpiteet hoitaisi Pohjois-Pohjanmaan liitto. Käytännössä Pohjois-Pohjanmaan liitto valmistelisi, esittelisi ratkaistavaksi ja ratkaisisi mainittujen liittojen jatkotoimenpiteitä koskevat asiat. Liitto antaisi myös muuta juridista neuvontaa sopimuksen tehneille maakuntien liitoille. Keskitetyn tehtävän hoitaminen huomioitaisiin ohjelman hallinnollisiin tehtäviin tarkoitettun teknisen tuen rahoitusjaossa.

6 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävän toimielimen tehtävien hoitaminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. Välittävän toimielimen tehtävien hoitamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa (ELY-keskus) säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1373/2018). ELY-keskusten tehtäviä EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävän toimielimen tehtäviä on ohjelmakaudella 2014-2020 koottu Hämeen, Keski-Suomen, Etelä-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksiin, eikä tähän esitetä muutoksia. Pykälään otettaisiin informatiivinen lakiviittaus mainitun asetuksen 6, 9, 11, 14 ja 16 §:ään sekä Euroopan sosiaalirahaston ja aluekehitysrahaston valtakunnallisten teemojen välittävän toimielimen tehtävien hoitamisen osalta mainitun asetuksen x §:ssä.

7 §. Alueiden uudistumisen neuvottelukunnan kokoonpano. Pykälässä säädettäisiin alueiden uudistumisen neuvottelukunnan kokoonpanosta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että neuvottelukunnan puheenjohtaja olisi työ- ja elinkeinoministeriön edustaja. Valtioneuvoston työnjaossa alueiden kehittäminen kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön tehtäviin. Neuvottelukunnan kokoonpanoon kuuluisivat alueiden kehittämisen toteuttamisen kannalta keskeisten ministeriöiden edustajat. Keskeiset ministeriöt määriteltäisiin tarkemmin 8 §:ssä. Aluekehittämisen valmisteluun ja toimeenpanon osallistuvia keskeisiä ministeriöitä ovat vakiintuneesti liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, ulkoministeriö, valtionvarainministeriö ja ympäristöministeriö.

Lisäksi neuvottelukunnassa olisivat edustettuina maakuntien liitot, jotka toimivat aluekehittämisviranomaisina sekä aluekehittämisen toimeenpanon kannalta keskeiset ELY-keskukset. Maakuntien liittojen ja ELY-keskusten edustajien määrää ei määriteltäisi nykyisen tapaan suuralueittain, vaan se harkittaisiin kulloinkin asettamisen yhteydessä. Kaikki maakuntien liitot ja ELY-keskukset eivät kuitenkaan voi suuren lukumääränsä vuoksi olla jäseninä neuvottelukunnassa. Maakuntien liitot ja ELY-keskukset voisivat nimetä ehdokkaansa keskenään esimerkiksi maantieteellisesti kattavalla tavalla kulloinkin asettamisen yhteydessä harkitun edustajamäärän puitteissa esimerkiksi siten, että liitoilta tulisi neljä edustajaa ja ELY-keskuksista vastaavasti neljä edustajaa.

Lisäksi neuvottelukunnassa olisivat edustettuina nykyiseen tapaan aluehallintovirastojen, Suomen Kuntaliitto ry:n ja tärkeimpien työmarkkina- ja elinkeinojärjestöjen sekä ympäristöjärjestöjen ja sukupuolten tasa-arvoa edistävien järjestöjen edustus. Uutena tahona esitetään neuvottelukuntaan nimettäväksi saamelaiskäräjien edustaja, jotta turvataan saamelaiskäräjien osallistuminen saamelaisalueen kehitykseen, saamelaiskulttuurin ja siihen sisältyvien perinteisten elinkeinojen elinvoimaisuuteen vaikuttavaan aluekehittämiseen. Vielä neuvottelukuntaan nimettäisiin jäseniä, jotka edustavat kuntia ja kaupunkeja kulloinkin hallitusohjelman painotusten mukaisesti harkiten. Kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmää, maaseutupolitiikan neuvostoa ja saaristoasianneuvottelukuntaa edustaisivat asianomaiset ministeriöt.

Pykälän 2 momentissa esitetään nykyistä vastaavasti, että neuvottelukunnan jäsenten tulisi olla asemaltaan sellaisia henkilöitä, että he pystyvät kattavasti arvioimaan ja tuomaan esiin edustamansa organisaation tai tahon näkökulmia ja toiminnan vaikutuksia aluekehittämiseen. Tarkoituksena olisi, että alueiden uudistumisen neuvottelukunnan puheenjohtajan tehtävää hoitaisi elinkeinoministeri ja jäsenistössä olisi ministeriöiden, maakuntien liittojen ja erityyppisten kuntien, valtion aluehallinnon ylempää virkamiesjohtoa sekä keskeisten yhteistyöorganisaatioiden johtoa tai henkilöitä, jotka tuntevat toimialaa laajasti.

Neuvottelukuntaan voitaisiin kutsua asiantuntijoita joko kulloinkin käsiteltävään aiheeseen liittyen tai myös pysyvästi. Kuultavina voisivat olla valtionhallinnon edustajien lisäksi esimerkiksi kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän, maaseutupolitiikan neuvoston ja saaristoasianneuvottelukunnan edustajat sekä alan tutkijat ja laajasti erilaiset järjestöt. Kun neuvottelukunnassa käsitellään kumppanuussopimusta, kutsutaan kokoukseen myös Ahvenanmaan maakuntahallituksen edustus sekä kumppanuussopimuksen mukaisten ohjelmien hallintoviranomaiset ja muut tarvittavat tahot.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nykyistä vastaavasti, että työ- ja elinkeinoministeriö voisi päättää muutoksista neuvottelukunnan jäsenistössä. Muutoksista neuvottelukunnan kokoonpanosta päättäisi valtioneuvosto. Asioiden valmistelua varten neuvottelukunta voisi asettaa jaostoja. Sellaisia ovat esimerkiksi EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakausiin, aluekehittämistä koskevan lainsäädännön uudistamiseen tai aluekehittämispäätöksen valmisteluun liittyvät asiat.

8 §. Aluekehittämisen toteuttamiseen osallistuvat keskeiset ministeriöt. Pykälässä määriteltäisiin keskeiset ministeriöt, jotka osallistuvat aluekehittämisen valmisteluun ja toimeenpanoon. Työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi keskeisiä aluekehittämiseen osaltaan osallistuvia ministeriöitä olisivat liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ulkoministeriö, valtionvarainministeriö ja ympäristöministeriö. Lisäksi puolustusministeriön kanssa tehdään yhteistyötä aina tarpeen mukaan esimerkiksi aluekehittämispäätöksen valmistelun yhteydessä ja hallinnonalan toimenpiteiden aluekehitysvaikutusten arvioimiseksi, mutta ministeriötä ei erikseen mainittaisi pykälässä. Määrittely on tarpeen, jotta tehdään näkyväksi ja varmistetaan säännöllinen vuorovaikutus ja yhteistyö niiden valtioneuvostoon kuuluvien ministeriöiden välillä, joiden hallinnonalan politiikan painotuksilla, valinnoilla ja toimenpiteillä on vaikutusta alueiden kehittämisessä. Mainitut ministeriöt olisivat alueiden uudistumisen neuvottelukunnan jäseniä sekä toimisivat tiiviissä yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa ainakin aluekehittämispäätöksen ja alueiden kehittämisen keskustelujen valmistelussa, toteuttamisessa ja seurannassa.

9 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman seurantakomitean kokoonpano, sihteeristö ja toimikausi. Pykälässä annettaisiin tarkempia säännöksiä toimeenpanolain 16 §:ssä tarkoitetun seurantakomitean kokoonpanosta, sihteeristöstä ja toimikaudesta.

Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että seurantakomitean kokoonpano perustuisi EU:n kumppanuusperiaatteeseen, josta säädetään yleisasetuksen 6 artiklassa. Seurantakomitean jäseniksi voidaan nimetä edustajia ohjelman täytäntöönpanoon osallistuvista ministeriöistä, muista valtion viranomaisista, maakuntien liitoista ja niiden jäsenkunnista, keskeisistä työmarkkina- ja elinkeinojärjestöistä sekä kansalaisyhteiskuntaa edustavista

järjestöistä. Toimeenpanolaissa säädetään, että seurantakomitean puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat työ- ja elinkeinoministeriöstä.

Seurantakomitean päätöksentekoa koskeva sääntely pysyisi ennallaan. Seurantakomitean jäsenten äänioikeudesta säädetään yleisasetuksen 34 artiklassa. Yleisasetuksesta johtuisi myös suoraan vaatimus siitä, että seurantakomitealle tulee laatia työjärjestys.

Pykälän 2 momentin mukaisesti seurantakomitea asetettaisiin aina ohjelmakausikohtaisesti. Näin ollen uuden ohjelmakauden toimeenpanon alkaessa toimisi jonkin aikaa kaksi seurantakomiteaa, sekä ohjelmakauden 2014–2020 seurantakomitea että ohjelmakauden 2021–2027 seurantakomitea.

Pykälän 3 momentin mukaan seurantakomitea nimeää itselleen sihteeristön ja määrää sen tehtävät. Sihteeristössä ovat edustettuina tasapuolisesti seurantakomitean jäsenistössä olevat ohjelman täytäntöönpanoon osallistuvat viranomaiset. Sihteeristön tehtävänä on hoitaa seurantakomitean asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä. Sihteeristön toimintaa tukemaan voidaan perustaa alueellisia tai rahastokohtaisia asiantuntijakokoonpanoja, jotka tukevat sihteeristön toimintaa esimerkiksi kokoamalla ja analysoimalla tarkemmin rahastokohtaisia ja alueellisia tarpeita ja tuloksellisuutta sekä koordinoimalla ohjelman toimenpiteitä.

10 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valtakunnallisen teeman johtoryhmä. Pykälässä säädetäisiin Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan valtakunnallista teemaa varten asetetun johtoryhmän tehtävistä.

Pykälän 1 momentin mukaan johtoryhmän tehtävänä on huolehtia valtakunnallisen teeman strategisesta ohjauksesta sekä seurata, arvioida ja muutoin tukea teeman toteutumista. Johtoryhmä voisi myös tehdä toimivaltaiselle välittävälle toimielimelle ehdotuksen rahoitettavista hankkeista. Ehdotus tukisi välittävän toimielimen tekemää hankevalintaa ja varmistaisi riittävän sisällöllisen osaamisen hankevalinnan pohjana. Menettelyn vapaaehtoisuus antaisi johtoryhmälle mahdollisuuden valita sille soveltuvin toimintatapa. Hankkeiden tarkoituksenmukaisuuden, ohjelmanmukaisuuden ja laillisuuden harkinnasta vastaa kuitenkin aina välittävä toimielin.

Johtoryhmän tehtävänä on myös seurata, että Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valtakunnallinen ja alueellinen toiminta täydentävät ja tukevat toisiaan valtakunnallisessa teemassa. Sen tehtävänä on siten varmistua riittävästä yhteydenpidosta alueellisten toimijoiden kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan johtoryhmän kokoonpanosta päättää valtakunnallisen teeman vastuuministeriö. Johtoryhmässä tulee kuitenkin aina olla välittävä toimielimen edustaja. Muita edustajia voisivat olla vastuuministeriön ja välittävän toimielimen lisäksi esimerkiksi muut teeman sisällön kannalta keskeiset ministeriöt tai asiantuntijatahot.

Johtoryhmä voi tehdä välittävälle toimielimelle esityksen valtakunnalliseen teemaan sisältyvässä hankehaussa käytettäväksi täydentäviksi valintaperusteiksi ja tarvittaessa esityksiä hakukohtaisiksi painopisteiksi. Hallintoviranomainen vahvistaa seurantakomitean hyväksymät valintaperusteet. Tarkentavat alueelliset valintaperusteet eivät saisi olla ristiriidassa yleisasetuksen 67 artiklan ja hallintoviranomaisen vahvistaminen valintaperusteiden kanssa.

11 §. Maakunnan yhteistyöryhmän toimikausi ja kokoonpano. Pykälässä säädetäisiin toimeenpanolain 19 §:ssä säädetyn maakunnan yhteistyöryhmän toimikaudesta ja kokoonpanosta.

Pykälän 1 momentissa säädetäisiin maakunnan yhteistyöryhmän jäsenten nimeämisestä kunnanvaltuuston toimikaudeksi. Lisäksi Lapin maakunnassa saamelaiskäräjien edustaja nimettäisiin saamelaiskäräjien toimikaudeksi. Säännös vastaa nykyisen lain 24 §:n 3 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maakunnan yhteistyöryhmän puheenjohtajasta, jonka nimittää toimeenpanolain 19 §:n 2 momentin mukaan maakunnan liiton hallitus. Puheenjohtajan tulisi olla nykyisen lain 24 §:n 5 momenttia vastaavasta kuntalaista tarkoitettu luottamushenkilö. Nykyistä säännöstä täsmällisemmin viitattaisiin kuntalain 14 §:n 2 momentin 10 kohtaan. Lisäksi säädettäisiin kolmesta varapuheenjohtajista, jotka maakunnan yhteistyöryhmä nimeäisi keskuudestaan. Nimeäminen muuttuisi nykyisestä käytännöstä, sillä nykyisen lain 24 §:n mukaan maakunnan liiton hallitus nimeää myös varapuheenjohtajat. Lisäksi 3 momentissa säädettäisiin, että maakunnan liittoon toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa oleva henkilö voitaisiin valita yhteistyöryhmän jäseneksi. Säännös vastaa nykyisen lain 25 §:n 1 momentissa säädettyä.

Maakunnan yhteistyöryhmän kokoonpanosta säädettäisiin pykälän 3 momentissa nykyisen lain 24 §:ä vastaavasti. Tarkoitus ei ole muuttaa yhteistyöryhmän kokoonpanoa vaan sen tulee täyttää yleisasetuksen 6 artiklassa tarkoitettut kumppanuuden vaatimukset. Yhteistyöryhmässä tulee olla edustettuina 3 momentin 1 kohdan mukaan alueen kunnat ja maakunnan liitto sekä Lapin maakunnassa saamelaiskäräjät. Momentin 2 kohdassa valtion viranomaisilla tarkoitettaisiin ELY-keskuksia, jotka toimivat kunkin maakunnan alueella ja muilla tahoilla ainakin EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen tehtäviä kyseisen maakunnan alueella hoitavia ELY-keskuksia. Momentin 3 kohdan muita keskeisiä tahoja voisivat olla esimerkiksi Metsäkeskus ja alueen korkeakoulut. Edustettuina olevien tahojen määrittelyssä on tarpeen ottaa huomioon alueen erityispiirteet, eikä siksi ole perusteltua yksityiskohtaisemmin määrittellä yhteistyöryhmässä edustettuina olevia järjestöjä tai muita tahoja.

12 §. *Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö.* Pykälässä säädettäisiin maakunnan yhteistyöryhmän tehtäviä valmistelevalta sihteeristöltä nykyisen lain 26 §:n mukaisesti. Maakunnan yhteistyöryhmän valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä hoitaisi sihteeristö, joka koostuisi tukea myöntävistä viranomaisista. Sihteeristön kokoonpanossa tulee ottaa huomioon jääviysasiat eli tuen saajat, esimerkiksi järjestöt, eivät voi olla sen jäseniä.

Pykälän 2 momentin mukaan sihteeristön tehtävänä olisi seurata ja sovittaa yhteen valmisteluvaiheessa maakunnan alueella rahoitettaviksi ehdotettuja hankkeita, joita voidaan rahoittaa kansallisten ohjelmien sekä EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ohjelmien, maaseuturahaston ja EU:n meri- ja kalatalousrahaston varoista, ja raportoida niistä yhteistyöryhmälle. Sihteeristö kävisi yhteisesti läpi eri viranomaisissa valmisteltavina olevia EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastoista sekä EU:n maaseuturahastosta ja EU:n meri- ja kalatalousrahastosta rahoitettavia hankkeita ja pyrki sovittamaan niitä yhteen ja välttämään päällekkäisyyksiä. Sihteeristön raportointivelvoitteen tarkoituksena on varmistaa, että yhteistyöryhmä saa sihteeristön päätöksistä, myös kielteisistä rahoituspäätöksistä, säännöllisesti tietoa. Sihteeristön tulisi myös tiedottaa merkittävimmistä asioistaan jo niiden varhaisessa käsittelyvaiheessa niin, että maakunnan yhteistyöryhmä voisi tarvittaessa antaa sihteeristölle ohjausta asian käsittelyssä.

2 luku Ohjelmatyö ja yhteistyömenettelyt

13 §. *Aluekehittämispäätöksen valmistelu, sisältö, toimeenpano ja seuranta.* Pykälässä säädettäisiin tarkemmin toimeenpanolain 24 §:ssä säädetyn aluekehittämispäätöksen valmistelusta, sisällöstä, toimeenpanosta ja seurannasta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin päätöksen valmistelusta. Aluekehittämisen laaja-alaisuus ja monitasoisuus huomioiden on tärkeää, että työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee päätöksen poikkihallinnollisesti muiden ministeriöiden kanssa sekä yhteistyössä etenkin maakuntien liittojen, ELY-keskusten ja muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien sidosryhmien kanssa. Valmisteluvaiheessa voitaisiin käyttää erilaisia kuulemis-

osallistumis- ja lausuntomenettelyjä. Aluekehittämispäätös valmisteltaisiin hallitusohjelman perusteella hallituskauden ensimmäisen vuoden loppuun mennessä. Menettely ja määräaika päätöksen valmistelemiseksi vastaisivat käytännössä nykyistä menettelyä.

Pykälän 2 momentin mukaan aluekehittämispäätöksen valmistelun, toimeenpanon ja seurannan ohjauksesta vastaisi alueiden uudistumisen neuvottelukunta. Tehtävästä säädettäisiin toimeenpanolain 15 §:n 2 momentissa. Neuvottelukunnassa ovat edustettuina aluekehittämiseen osallistuvat tahot, minkä vuoksi on luontevaa, että sillä olisi aluekehittämispäätöksen valmistelua, toimeenpanoa ja seurantaa ohjaava rooli. Neuvottelukunta seuraa päätöksen toimeenpanoa säännöllisesti sekä laadullisten että määrällisten seurantatietojen perusteella. Neuvottelukunta voisi tarvittaessa tehdä esityksen aluekehittämispäätöksen tarkistamisesta tai päättää sen toimeenpanosuunnitelman päivittämisestä hallituskauden aikana.

Aluekehittämispäätöksen sisällöstä säädettäisiin pykälän 3 momentissa. Päätös perustuisi hallitusohjelmaan ja se kokoaisi ja syventäisi sen tavoitteita aluekehittämisen näkökulmasta. Kyse olisi strategisista linjauksista eikä päätös sisältäisi yksittäisiä toimenpiteitä. Päätöksessä kuvattaisiin ainakin alueiden kehittämisen laadullisia ja määrällisiä tavoitteita, kehittämiseen suunnattavia voimavaroja sekä määriteltäisiin tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat mittarit. Päätökseen sisältyisi vaikutusten arviointi siten kuin siitä säädetään toimeenpanolain 42 §:ssä. Päätöksessä kuvattaisiin myös hallituskaudella voimassa olevien tai solmittavien yhteistyösopimusten keskeiset tavoitteet. Päätöksen sisältö olisi keskeisiltä osin samanlainen kuin aiemmin, mutta alueiden kehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt eivät enää erikseen määrittäisi hallinnonalansa aluekehittämistavoitteita tai keskeisiä toimenpiteitä aluekehittämispäätöksen yhteydessä vaan nämä sisältyisivät pykälän 4 momentin mukaiseen toimeenpanosuunnitelmaan. Toimeenpanosuunnitelman laadinnasta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Toimeenpanosuunnitelma täsmentäisi eri hallinnonalojen keskeiset toimenpiteet, niiden toteuttamisaikataulua, käytettävissä olevia resursseja sekä vastuutahot.

14 §. Maakuntaohjelman sisällön rakenne, valmistelu ja aikataulu. Pykälässä säädettäisiin maakuntaohjelman sisällön rakenteesta, valmistelusta ja aikataulusta. Eri maakuntien ohjelmien sisällön keskinäisen vertailukelpoisuuden vuoksi maakuntaohjelmien tulisi olla sisällön rakenteen osalta yhteneväisiä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä sisällöistä, jotka maakuntaohjelman tulee vähintään sisältää aluekehittämisen tavoitteiden ja toimeenpanon määrittelemiseksi. Momentissa mainittu listaus ei olisi tyhjentävä. Työ- ja elinkeinoministeriö antaisi maakuntaohjelman laadintaa koskevan ohjeistuksen, joka voisi tarkentaa ohjelman rakennetta ja sisältöä tai täsmentää esimerkiksi aluekehittämispäätöksen huomioimista ohjelman valmistelussa.

Momentin 1 kohdan mukaan maakuntaohjelmassa tulisi arvioida alueen eri osien kuten saaristo-, maaseutu- ja kaupunkialueiden kehittämisen tarpeita ja mahdollisuuksia ja yhteen sovittaa niitä alueen kehittämistavoitteisiin. Arvion tulisi perustua maakunnan liiton, ELY-keskuksen, kuntien ja muiden aluekehittämiseen osallistuvien tahojen ennakoitutyöhön koskien esimerkiksi alueen elinkeinorakennetta ja osaamistarpeita. Valmistelussa tulee huolehtia riittävän monipuolisesta määrällisen ja laadullisen tiedon hyödyntämisestä kehittämistavoitteiden ja -vaihtoehtojen pohdinnassa.

Momentin 2 kohdan mukaan ohjelmaan tulisi sisältyä arvio edellisen maakuntaohjelman sekä muiden ohjelmien vaikuttavuudesta. Tavoitteena on, että arviointitietoa hyödynnettäisiin ohjelman valmistelussa ja että erityistä huomiota kiinnitettäisiin ohjelman vaikuttavuuteen. Momentin 3 kohta koskisi kehittämisen tavoitteiden ja niiden toteuttamiseksi laadittavien keskeisten suunnitelmien ja yhteistyösopimusten sekä kehittämistoimien yhteensovittamisen kuvausta ja toteuttamista yhteistyössä. Suunnitelmilla tarkoitettaisiin muun muassa toimeenpanolain 23 §:n 1 momentin mukaista maakuntaohjelmaan sisältyvää tai sen yhteydessä laadittavaa älykkään erikoistumisen strategiaa.

Momentin 4 kohdan mukaan ohjelman tulisi sisältää sen toteutumisen ja vaikuttavuuden seurantaan varten määritellyt laadulliset ja määrälliset mittarit. Maakuntaohjelmatyössä tulisi soveltuvin osin hyödyntää samoja mittareita, joita käytetään aluekehittämispäätöksen seurannassa. Momentin 5 kohta koskisi suunnitelmaa ohjelman rahoituksesta sisältäen arvion valtion, Euroopan unionin, kuntien ja muiden julkisyhteisöjen rahoituksesta. Suunnitelmassa olisi tarkoitus alustavasti arvioida alueen kehittämiseen käytettävää rahoitusta kokonaisuudessaan, mukaan lukien EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen sekä Euroopan maaseudun kehittämisen rahaston ja EU:n meri- ja kalatalousrahastojen rahoitus. Alueen oman rahoituksen määrittely osoittaisi alueen kuntien sitoutumista alueensa kehittämiseen. Suunnitelma olisi alustava arvio, jolla ei ole sitovaa merkitystä valtion tai kuntien rahoituksen budjettiin tai alueelliseen kohdentamiseen. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimeenpanon osalta rahoitusta tarkentaisi toimeenpanolain 29 §:n 3 momentissa tarkoitettu alueellinen rahoitussuunnitelma ja siihen sisältyvät rahoituksen painopisteet. Momentin 6 kohdassa säädettäisiin ohjelman valmistelun ja siihen osallistuneiden tahojen kuvauksesta. Tällä halutaan varmistaa aluekehittämiseen osallistuvien intressi- ja sidosryhmien osallistuminen ohjelman valmisteluun ja sitoutuminen sen toimeenpanoon.

Pykälän 2 momentin mukaan maakuntaohjelma tulisi hyväksyä kunnanvaltuuston toimikauden alkamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Aikataulusta säädettäisiin kielellisistä syistä nykyistä säännöstä väljemmin. Maakuntaohjelmaa olisi mahdollista tarkistaa esimerkiksi valtioneuvoston hyväksymän aluekehittämispäätöksen perusteella ja tarvittaessa myös muulloinkin.

15 §. Alueiden kehittämisen keskustelut. Pykälässä säädettäisiin alueiden kehittämisen keskusteluihin osallistuvista tahoista, keskustelujen johtopäätösten kirjaamisesta ja niiden seurannasta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin keskusteluihin osallistuvista tahoista. Valtioneuvoston edustajina keskusteluissa olisivat käsiteltävien aiheiden kannalta keskeiset ministeriöt tai valtion muut viranomaiset. Keskustelun asiasisällöistä riippuen keskusteluihin osallistuvia muita viranomaisia voisivat olla esimerkiksi Business Finland, Väylävirasto tai Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. ELY-keskukset olisivat mukana alueella keskusteluja valmisteleavassa maakunnan tilannekuvatyössä, mutta osallistuisivat keskusteluun valtioneuvoston edustajina samoin kuin mahdolliset TE-toimistojen edustajat. Keskustelujen asiasisällöistä riippuen voi olla perusteltua, että alueelta keskusteluun osallistuu maakunnan keskuskaupungin, korkeakoulujen ja oppilaitosten, kehitysyhtiöiden tai järjestöjen edustajia.

Pykälän 2 momentti koskisi keskustelun lopputulosta. Toimeenpanolain 27 §:ssä todetaan, että keskusteluissa pyritään valtion ja alueiden yhteisen näkemyksen muodostamiseen alueiden kehittämisen tavoitteista, toimeenpanosta ja toimintaedellytyksistä. Mikäli yhteistä näkemystä ei kaikilta osin pystyttäisi muodostamaan, keskustelusta laadittavaan asiakirjaan olisi mahdollista kirjata myös eriäviä näkemyksiä. Asiakirjassa kuvattaisiin aluekehityksen tilannekuva, toimintaedellytykset sekä kehittämisen painopisteet. Painopisteiden osalta sovitaisiin toimenpiteistä, niiden aikataulusta sekä vastuutahoista. Keskustelun lopputuloksena syntyvä asiakirja voisi olla toimeenpanolain 28 §:n mukainen yhteistyösopimus, jolla edistettäisiin sekä alueen omaehtoista kehittämistä että aluekehittämispäätöksen toimeenpanoa.

Pykälän 3 momentin mukaan alueiden kehittämisen keskustelujen valmistelun, toimeenpanon ja seurannan ohjauksesta vastaisi alueiden uudistumisen neuvottelukunta. Keskustelujen valmistelusta sekä siihen liittyvästä vuorovaikutuksesta sekä muiden ministeriöiden että maakuntien liittojen kanssa vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö.

16 §. Kestävän kaupunkikehittämisen suunnitelma ja johtoryhmä. Pykälässä säädettäisiin kestävän kaupunkikehittämisen suunnitelmasta ja johtoryhmästä. Pykälän 1 kohdan mukaan ohjelmakaudella 2021–2027 EAKR-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettu suunnitelma ja yleisasetuksen 22 artiklan a kohdan mukainen alueellinen strategia muodostuisivat valtion ja pääkaupunkiseudun ja yliopisto- ja yliopistokeskuskaupunkien välillä

solmittavista ekosysteemisopimuksista kansainvälisesti vetovoimaisten innovaatioympäristöjen ja kokeiluym-
pöristöjen kehittämiseksi. Sopimus voidaan tehdä kaupungin tai kaupunkiseudun kanssa. Suunnitelman sisäl-
tövaatimuksista säädetään yleisasetuksen 23 artiklassa. Suunnitelmaehdotuksen eli ekosysteemisopimuseh-
dotusten laatiminen olisi yleisasetuksen 23 artiklan 2 kohdan mukaan kaupunkien vastuulla ja sen olisi oltava
kaupungin oman strategian mukainen.

Pykälän 2 momentin mukaan johtoryhmän jäsenet valitsee kaupunki. Johtoryhmä voi kutsua asiantuntijoina
kuultavaksi ainakin välittävän toimitelimen ja mahdollisesti muita suunnitelman toteuttamisessa keskeisiä alu-
eellisia organisaatioita. Esityksen hankevalinnasta tekevät kuitenkin johtoryhmän kaupunkia edustavat jäsenet.

Yleisasetuksen 23 artiklan mukaisesti kaupunkien vastuulla on hankkeiden valinta eli hankkeiden tarkoituk-
senmukaisuusharkinta. Johtoryhmän keskeisenä tehtävänä olisi vastata hankkeiden tarkoituksenmukaisuushar-
kinnasta eli seurantakomitean määrittelemien valintaperusteiden perusteella priorisoida ja tehdä esitys rahoit-
tettavista Euroopan aluekehitysrahaston hankkeista. Varsinaiset hankepäätökset sekä laillisuus- ja ohjelman-
mukaisuusharkinnan tekisi tehtävään nimetty välittävä toimitelin. Menettely on yleisasetuksen 23 artiklan 3
kohdan mukainen. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että johtoryhmä tekisi esityksen hankkeiden valinnasta.
Rahoituslain 10 §:n 3 momentin mukaan välittävänä toimitelimenä toimivan maakunnan liiton olisi myönnet-
tävä kestävä kaupunkikehittämisen toteuttamiseksi tarkoitettu Euroopan aluekehitysrahaston varoista myön-
nettävä tuki toimeenpanolain asettaman johtoryhmän esityksen mukaisena, jos tuen myöntäminen on lain,
EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman sekä toimeenpanolain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettuna suunnitelman
mukaista. Kansallisten alueiden kehittämisen varojen, Euroopan sosiaalirahaston ja oikeudenmukaisen siirty-
män rahaston hankkeiden osalta johtoryhmä tekisi hankevalinnasta oman esityksensä, mutta käsittely olisi vain
hankevalintaa valmisteleva ja välittävä toimitelin vastaisi sekä hankkeiden laillisuus-, ohjelmanmukaisuus- että
tarkoituksenmukaisuusharkinnasta.

Yhteistyösopimukset solmineiden kaupunkien, työ- ja elinkeinoministeriön ja muiden sopimuksissa mukana
olevien kansallisten toimijoiden välille voitaisiin perustaa kansallinen ohjausryhmä, jonka tehtävänä olisi koor-
dinoida ja seurata sopimusten toteuttamisen kokonaisuutta.

3 luku Interreg-ohjelma ja Interreg-ulkorajaohjelma

17 §. *Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman valvojana toimimisen vaatimukset.* Pykälässä säädet-
täisiin Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien valvojille asetettavista vaatimuksista. Rahoituslain 37
§:n mukaan valvojina toimivat maakuntien liitot niissä Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa,
joissa hallintoviranomainen ei tee hallinnollisia tarkastuksia. Käytännössä kaikissa Interreg-ohjelmissa, joihin
Suomi osallistuu, hallinnolliset tarkastukset tehtäisiin maakuntien liitoissa. Sen sijaan niissä Interreg-ulkora-
jaohjelmissa, joihin Suomi osallistuu ja joissa hallintoviranomainen sijaitsee Suomessa (Kaakkois-Suomi–Ve-
näjä -ohjelma, Karelia-ohjelma, Kolarctic-ohjelma), hallintoviranomainen vastaisi hallinnollisista tarkastuk-
sista.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan valvojan olisi täytettävä Interreg-asetuksen 46 artiklan mukaiset vaa-
timukset sille siirrettyjen tehtävien osalta. Interreg-asetuksen 46 artiklan mukaan kansallisesti nimetyn valvo-
jan on oltava toiminnallisesti riippumaton tarkastusviranomaisesta ja tarkastajaryhmän jäsenistä. Momentin 2
kohdan mukaan valvojan olisi täytettävä Interreg-ohjelmassa tai Interreg-ulkorajaohjelmassa valvojalle erik-
seen asetetut vaatimukset. Käytännössä Interreg-ohjelmassa tai Interreg-ulkorajaohjelmassa kansallisesti ni-
metylle valvojalle voidaan asettaa erillisiä vaatimuksia ohjelma-asiakirjassa tai ohjelmamanuaalissa. Vaati-
muksista voidaan myös sopia jäsenvaltion ja hallintoviranomaisen välisellä erillisellä asiakirjalla, kuten on
tehty ohjelmakaudella 2014–2020 työ- ja elinkeinoministeriön sekä Interreg Baltic Sea Region- ja Interreg
Europe -ohjelmien hallintoviranomaisten kesken. Tällaisia ohjelmakohtaisia vaatimuksia voisivat olla esimer-

kiksi kielitaitovaatimukset siten, että valvojana toimivalla henkilöstöllä olisi oltava riittävä kielitaito pystyäkseen suorittamaan valvojan tehtävää. Valvojalla tulisi käytännössä olla riittävä kussakin Interreg-ohjelmassa tai Interreg-ulkorajaohjelmassa tarvittava kielitaito pystyäkseen suorittamaan hallinnolliset tarkastukset kunkin ohjelman ohjeiden mukaisesti sekä pystyäkseen kommunikoidaan hallintoviranomaisen, sihteeristön sekä muiden osallistuvien maiden valvojien kanssa. Käytännössä kielitaitovaatimus on yleensä englannin kieli.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan valvojan olisi noudatettava Euroopan unionin ja kansallista lainsäädäntöä. Lakia on noudatettava, vaikka se vaikeuttaisi valvojan muulle toiminnalleen asettamien tavoitteiden saavuttamista. Valvojan olisi tunnettava erityisesti kansalliseen aluekehittämiseen, valtionavustuksiin ja tilintarkastustoimintaan liittyvä lainsäädäntö sekä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikkaan liittyvä lainsäädäntö pystyäkseen suorittamaan valvojan tehtävät. Lisäksi valvojan olisi tunnettava kunkin Interreg-ohjelman tai Interreg-ulkorajaohjelman mahdollisesti asettamat omat säännöt tukikelpoisuuteen liittyen. Interreg-asetuksen 37 artiklan mukaan seurantakomitea voi yhteisellä päätöksellä vahvistaa kutakin Interreg-ohjelmaa tai Interreg-ulkorajaohjelmaa koskevia täydentäviä sääntöjä menojen tukikelpoisuudesta.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan valvojan olisi noudatettava työ- ja elinkeinoministeriön ohjeita. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa Interreg-asetuksen 46 artiklan mukaisesta valvojien nimeämisestä ja siten myös valvontajärjestelmän toimivuudesta Suomessa. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa siis osaltaan myös siitä, että valvojina toimivilla maakuntien liitoilla on riittävät määrälliset ja laadulliset resurssit tehdä hallinnollisia tarkastuksia. Rahoituslain 70 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus tarkastaa valvojina toimivia maakuntien liittoja. Työ- ja elinkeinoministeriön toimivalta tarkastaa valvojina toimivia maakuntien liittoja perustuu toimeenpanolain 31 §:ssä säädettyihin työ- ja elinkeinoministeriön tehtäviin. Työ- ja elinkeinoministeriön suhteesta valvojana toimivaan maakunnan liittoon säädetään mainitun lain 37 §:ssä, jossa säädetään esimerkiksi ministeriön oikeudesta puuttua vakaviin laiminlyönteihin. Varmistaakseen vastuunsa moitteettoman varainhoidon periaatteen toteutumisesta työ- ja elinkeinoministeriöllä olisi mainitun pykälä mukaan velvollisuus siirtää valvojan tehtävät toiselle, jos valvojana toimiva maakunnan liitto ei olisi kyennyt suoriutuun tehtävistään tai täyttämään sille asetettuja edellytyksiä.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan valvojan olisi noudatettava hallintoviranomaisen antamia ohjeita ja osallistuttava hallintoviranomaisen valvojille kohdistamiin koulutuksiin. Hallintoviranomaisen ohjeita voivat olla esimerkiksi erilaiset hallinnollisten tarkastusten tarkastuslistat ("check list"). Valvojan olisi osallistuttava koulutuksiin ylläpitääkseen osaamistaan.

Pykälän 2 momentin mukaan valvojan olisi eriytettävä kansallisen vastinrahoituksen myöntäminen, maksaminen ja paikan päällä varmennusten tekeminen sekä jatkotoimenpiteet moitteettoman varainhoidon periaatteiden edellyttämällä tavalla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin itse toteutettuihin hankkeisiin liittyvästä eriyttämisvaatimuksesta. Itse toteutettavaa hanketta olisi käsiteltävä vastaavasti kuin muun tuen saajan hanketta. Itse toteutettavan hankkeen toteutukseen liittyvät tuen saajan tehtävät olisi eriytettävä valvojan tehtävistä. Valvojan tulee olla täysin riippumaton hallinnollisen tarkastuksen kohteena olevasta organisaatiosta tai yksiköstä sekä tarkastuksen kohteena olevista toiminnoista.

18 §. Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman valvojan tehtävät. Pykälässä säädettäisiin Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman valvojan tehtävistä. Valvojan tehtävänä olisi suorittaa yleisasetuksen 68 artiklan mukaiset hallinnolliset tarkastukset ja paikan päällä tehtävät varmennukset suomalaisten tuen saajien osalta sekä laatia valvontaraportti Interreg-ohjelman tai Interreg-ulkorajaohjelman edellyttämällä tavalla. Yleisasetuksen mukaan hallinnolliset tarkastukset suoritetaan sen tarkistamiseksi, että yhteisrahoitetut tuotteet ja palvelut on toimitettu ja että hanke on sovellettavan lainsäädännön, ohjelman ja hankkeelle asetettujen tukiedellytysten mukainen. Hallinnollinen tarkastus on yläkäsite, joka voi sisältää myös otantaan perustuvan paikan päällä tuen saajan luona tehtävän varmennuksen.

Kussakin Interreg-ohjelmassa tai Interreg-ulkorajaohjelmassa hallintoviranomainen määrittelee tarkemmin, miten hallinnollinen tarkastus suoritetaan. Hallinnollisesta tarkastuksesta voidaan säädellä Interreg-ohjelman tai Interreg-ulkorajaohjelman ohjelma-asiakirjassa tai ohjelmamanuaalissa. Hallintoviranomainen voi ohjata hallinnollisia tarkastuksia myös omilla ohjeillaan, joten menettely poikkeaa jonkin verran ohjelmittain. Kussakin ohjelmassa määritellään hallinnollisten tarkastusten osalta ainakin käytettävä valvontaraportti, jonka valvoja laatii joko ohjelman käyttämässä sähköisessä järjestelmässä tai kirjallisesti hallintoviranomaisen vahvistamalla lomakkeella. Kussakin ohjelmassa määritellään myös erikseen esimerkiksi raportointitiheys. Interreg-ohjelman tai Interreg-ulkorajaohjelman hallintoviranomainen voi antaa myös määräyksen esimerkiksi valvontaraportin sähköisestä allekirjoittamisesta tai muista vastaavista seikoista.

Ohjelmakauden 2021–2027 osalta käsitettä ensimmäisen tason valvonta (first level control, FLC) ei enää käytetä Euroopan unionin lainsäädännössä. Valvojan tehtävä hallinnollisten tarkastusten suorittajana on luonteeltaan erilainen ensimmäisen tason tarkastukseen verrattuna yksinkertaistettujen kustannusmallien käyttöönoton myötä. Kustannusmallien käyttöönotto helpottaa kirjanpidon kustannusten tarkastusta, koska merkittävä osa kustannuksista korvataan prosenttimääräisesti, kiinteähintaisina tai kertakorvauksena, jolloin kustannuksia ei tarkisteta kirjanpidosta eikä jäljitysketjua kirjanpidon kustannuksiin tarvitse todentaa. Tarkastuksen kohde siirtyy käytetyn kustannusmallin laskentamenetelmän, käytettyjen mallien tuottamien tulosten oikeellisuuteen ja tuloksellisuuden seurantaan. Tarkemmasta työnjaosta sovitaan ohjelmakohtaisesti hallintoviranomaisen ja valvojan välillä. Myös työ- ja elinkeinoministeriö osallistuu työnjaosta sopimiseen jäsenvaltion roolissa kunkin ohjelman seurantakomiteassa. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa Interreg-asetuksen 46 artiklan mukaisesta valvojen nimeämisestä ja siten myös valvontajärjestelmän toimivuudesta Suomessa.

Interreg-ohjelmassa tai Interreg-ulkorajaohjelmassa voidaan antaa valvojalle myös muita tehtäviä. Nämä tehtävät olisi kuitenkin rajattava vain välttämättömiin tai hallinnollisen tarkastuksen suorittamiseen välittömästi liittyviin tehtäviin. Tällaisia tehtäviä voisivat tyypillisesti olla Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien edellyttämän tuen saajien välisen kumppanuussopimuksen tai sen muutoksen tarkastaminen.

Pykälän 2 momentin mukaan valvojana toimivan maakunnan liiton olisi laadittava hallinnointiprosessin kuvaus. Hallinnointiprosessin kuvauksesta tulisi käydä ilmi ainakin tehtävien resursointi ja organisointi sekä se, miten tehtävät on eriytetty 17 §:n 2 momentin mukaisesti. Hallinnointiprosessin kuvauksen avulla työ- ja elinkeinoministeriö voisi varmistaa, että 17 §:n mukaiset Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman valvojana toimimisen vaatimukset täyttyisivät maakuntien liittojen osalta. Työ- ja elinkeinoministeriö voi arvioida hallinnointiprosessin toimivuutta, maakunnan liiton toimintaedellytyksiä ja valvojan tehtävien asianmukaista hoitamista toimeenpanolain 37 §:n perusteella. Tarvittaessa hallinnointiprosessin kuvaukseen voitaisiin sisällyttää sekä valvojana toimimisen, että kansallisen vastinrahoituksen hallinnointiprosessin kuvausta, jos maakunnan liitolle olisi asetuksessa säädetty molemmat tehtävät. Maakunnan liiton olisi valvojana toimiessaan ylläpidettävä ja noudatettava hallinnointiprosessin kuvausta. Maakunnan liiton olisi myös huolehdittava kuvauksen versiohallinnan asianmukaisesta dokumentoinnista.

19 §. Hallinnollisen tarkastuksen määräaika. Pykälässä säädettäisiin hallinnollisten tarkastusten suorittamisen määräajasta. Interreg-asetuksen 46 artiklan 7 kohdan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että tuen saajan menot voidaan tarkastaa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen tuen saaja on toimittanut asiakirjat tarkastettavaksi. Mikäli Interreg-ohjelmassa tai Interreg-ulkorajaohjelmassa on asetettu kolmea kuukautta lyhyempi määräaika hallinnollisen tarkastuksen suorittamiselle olisi tätä noudatettava myös suomalaisen tuen saajien osalta.

20 §. Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien valvoja. Pykälässä nimettäisiin kaksi Suomessa toimivaa hallinnollisista tarkastuksista vastaavaa, valvojina toimivaa maakunnan liittoa. Nämä maakuntien liitot olisivat Uudenmaan liitto ja Lapin liitto. Työ- ja elinkeinoministeriön olisi varmistettava, että 18 §:n mukaiset

valvojana toimimisen vaatimukset täyttyisivät molempien maakuntien liittojen osalta koko ohjelmakauden ajan. Toimeenpanolain 37 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voisi siirtää valvojan tehtävän toiselle maakunnan liitolle, jos valvojana toimiva maakunnan liitto ei suorittaisi asianmukaisesti yleisasetuksen 68 artiklassa tarkoitettuja hallinnollisia tarkastuksia tai ei hoitaisi tässä asetuksessa tarkoitettuja tehtäviä taikka sillä ei enää olisi toimeenpanolaissa tai tässä asetuksessa säädettyjä edellytyksiä toimia. Toimeenpanolain 37 §:n 2 kohdan mukaisesti maakuntien liittojen tehtävien kokoaminen hallinnollisten tarkastusten osalta perustuu maakuntien liittojen väliseen sopimukseen.

Pykälän 1 momentin mukaan Interreg-ohjelmien valvojina Suomessa toimisivat Uudenmaan liitto ja Lapin liitto niissä ohjelmissa, joissa hallinnollisia tarkastuksia ei suorita hallintoviranomainen. Pykälän 2 momentin mukaan Uudenmaan liitto toimisi valvojana Interreg Central Baltic-, Interreg Baltic Sea Region-, Urbact- ja Interact -ohjelmissa. Uudenmaan liitto hoitaisi siten valvojan tehtäviä kahdessa Itämeren alueen yhteistyöohjelmassa eli Interreg Central Baltic- ja Interreg Baltic Sea Region - ohjelmissa. Ohjelmat on luontevaa sijoittaa samaan maakunnan liittoon, koska ohjelmien maantiede ja sitä kautta niiden tuen saajat sekä temaattiset valinnat ovat osittain samankaltaisia.

Pykälän 3 momentin mukaan Lapin liitto toimisi vastaavasti valvojana Interreg Aurora-, Interreg Northern Periphery and Arctic- sekä Interreg Europe- ohjelmissa. Suomen pohjoisempiin osiin maantieteellisesti sijoittuvat Interreg Aurora- ja Interreg Northern Periphery and Arctic- ohjelmat on luontevaa sijoittaa samaan maakunnan liittoon.

Interreg-asetuksen 22 artiklan mukaan Interreg-ohjelmiin ja Interreg-ulkorajaohjelmiin osallistuvat maat vahvistavat seurantakomiteassa tai soveltuvin osin muussa komiteassa hankkeiden valintaperusteet ja -menettelyt. Interreg-ohjelmiin ja Interreg-ulkorajaohjelmiin voi lähtökohtaisesti osallistua tuen saajia myös ohjelma-alueen ulkopuolelta, ellei seurantakomitea toisin päättä. Ohjelmakaudella 2014–2020 on ollut muutamia yksittäistapauksia, joissa suomalainen tuen saaja on osallistunut sellaiseen Interreg-ohjelmaan, johon Suomi ei jäsenmaana osallistu. Myös tällaisten tuen saajien osalta Suomessa olisi oltava riittävät järjestelyt hallinnollisten tarkastusten suorittamiseksi ohjelmakaudella 2021–2027. Pykälän 4 momentin mukaan tällaisten Interreg-ohjelmien valvojana toimisi Uudenmaan liitto.

Pykälän 5 momentin mukaan Interreg-ulkorajaohjelmien valvojana toimisi Lapin liitto niissä ohjelmissa, joissa hallinnollisia tarkastuksia ei suorita hallintoviranomainen. Niissä Interreg-ulkorajaohjelmissa, joihin Suomi osallistuu (Kaakkois-Suomi–Venäjä -ohjelma, Karelia-ohjelma, Kolarctic-ohjelma), hallintoviranomainen vastaa hallinnollisten tarkastusten tekemisestä. Pykälän 5 momentin mukaisesti Lapin liitto toimisi valvojana niissä tapauksissa, joissa suomalainen tuen saaja osallistuisi sellaiseen Interreg-ulkorajaohjelmaan, johon Suomi ei jäsenmaana osallistu. Ohjelmakaudella 2014–2020 tällaisia tapauksia ei ole ollut.

21 §. Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnin vaatimukset. Pykälässä säädettäisiin Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnin vaatimuksista. Toimeenpanolain 39 §:n mukaan maakuntien liitot hoitavat Interreg-ohjelmien ja hallintoviranomaiset Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hallintointiin, myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, valvontaan ja jatkotoimenpiteisiin liittyvät tehtävät eli hallinnointitehtävät. Hallintoviranomaisilla tarkoitetaan Suomessa toimivia Interreg-ulkorajaohjelmien hallintoviranomaisia. Näitä ovat Kaakkois-Suomi–Venäjä -ohjelman, Karelia-ohjelman ja Kolarctic-ohjelman hallintoviranomaiset.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan maakunnan liiton olisi Interreg-ohjelman ja hallintoviranomaisen olisi Interreg-ulkorajaohjelman kansallista vastinrahoitusta hallinnoidessaan noudatettava Euroopan unionin ja kansallista lainsäädäntöä sekä varojen osoittamispäätöksessä asetettuja varojen käytön ehtoja. Lakia on noudatettava, vaikka se vaikeuttaisi maakunnan liiton tai hallintoviranomaisen muulle toiminnalleen asettamien tavoitteiden saavuttamista. Työ- ja elinkeinoministeriön oikeudesta antaa sitovia ehtoja säädetään toimeenpanolain

40 §:ssä. Interreg-ohjelman kansallista vastinrahoitusta hallinnoivan maakunnan liiton tai Interreg-ulkorajaohjelman kansallista vastinrahoitusta hallinnoivan hallintoviranomaisen olisi tunnettava erityisesti kansalliseen aluekehittämiseen, valtionavustuksiin ja tilintarkastustoimintaan liittyvä lainsäädäntö sekä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikkaan liittyvä lainsäädäntö. Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hyväksyttävistä kustannuksista säädetään rahoituslain 60 §:ssä.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan maakunnan liiton olisi Interreg-ohjelman ja hallintoviranomaisen olisi Interreg-ulkorajaohjelman kansallista vastinrahoitusta hallinnoidessaan eriytettävä tuen myöntäminen, maksaminen ja paikan päällä varmennusten tekeminen sekä jatkotoimenpiteet moitteettoman varainhoidon periaatteiden edellyttämällä tavalla. Interreg-ohjelman tai Interreg-ulkorajaohjelman hanke muodostaa kokonaisuuden, jonka rahoitus muodostuu hankkeen EU-rahoituksesta, kansallisesta vastinrahoituksesta ja mahdollisesta muusta rahoituksesta. Tämän vuoksi moitteettoman varainhoidon periaatteen voidaan katsoa ulottuvan myös Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansalliseen vastinrahoitukseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin itse toteutettaviin hankkeisiin liittyvästä eriyttämisvaatimuksesta. Rahoituslain 9 §:n mukaan maakunnan liitolla on mahdollisuus myöntää Interreg-ohjelman tai Interreg-ulkorajaohjelman kansallista vastinrahoitusta myös itse toteuttamiinsa hankkeisiin. Jos maakunnan liitto olisi itse hankkeen tuen saajana, hankkeen toteuttaminen tulisi eriyttää kansallisen vastinrahoituksen hallinnointitehtävistä. Itse toteutettavaa hanketta olisi käsiteltävä vastaavasti kuin muun tuen saajan hanketta.

22 §. Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen hallinnointiin liittyvät tehtävät. Pykälässä säädettäisiin Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen hallinnointiin liittyvistä tehtävistä. Toimeenpanolain 39 §:n mukaan maakuntien liitot hoitavat Interreg-ohjelmien ja hallintoviranomaiset Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hallinnointiin, myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, valvontaan ja jatkotoimenpiteisiin liittyvät tehtävät eli hallinnointitehtävät. Hallintoviranomaisilla tarkoitetaan Suomessa toimivia Interreg-ulkorajaohjelmien hallintoviranomaisia. Näitä ovat Kaakkois-Suomi–Venäjä-ohjelman, Karelia-ohjelman ja Kolarctic-ohjelman hallintoviranomaiset.

Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin yleisellä tasolla maakunnan liiton Interreg-ohjelman ja hallintoviranomaisen Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen käytännön toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä kuten hakumenettelyyn, tuen myöntämiseen ja maksamiseen liittyvistä tehtävistä sekä jatkotoimenpiteiden tekemisestä. Hakumenettelyllä tarkoitettaisiin sekä tuen hakemista että maksamisen hakemista koskevia menettelyjä. Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hallinnointiin on tarkoituksenmukaista luoda Suomessa yhtenäiset käytännöt esimerkiksi yhtenäisen tukipäätöspohjan ja kansallisen vastinrahoituksen myöntämisen edellytysten varmistamiseen tarkoitetun tarkastuslistan (”check list”) avulla. Nämä otettaisiin käyttöön soveltuvien osin. Yhtenäisten menettelyjen valmistelusta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Hankkeiden tavoitteita ja tuloksellisuutta seuraa kunkin ohjelman hallintoviranomainen.

Pykälän 2 kohdan mukaan maakunnan liiton tehtäviä Interreg-ohjelman ja hallintoviranomaisen tehtäviä Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnissa olisivat tiedotus ja viestintä hakijoille ja tuen saajille ohjelma-alueella. Tiedotuksen ja viestinnän osalta keskeistä olisi rahoitusmahdollisuuksista viestiminen hakijoille monipuolisesti eri viestintäkanavia hyödyntäen. Tiedotus ja viestintä voisivat tapahtua esimerkiksi viranomaisten verkkosivujen tai muiden sähköisten välineiden avulla. Tiedotuksessa ja viestinnässä olisi tarkoituksenmukaista tehdä yhteistyötä kunkin ohjelman hallintoviranomaisen kanssa.

Pykälän 3 kohdan mukaan maakunnan liiton tehtäviä Interreg-ohjelman ja hallintoviranomaisen tehtäviä Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnissa olisi myös hankkeiden seuranta. Tällä tarkoitetaan erityisesti vaadetta seurata sitä, ettei tuen saaja voisi saada rahoitusta useasta rahoituslähteestä siten, että rahoitus ylittää hankkeen nettokustannukset. Tällaista muuta rahoitusta voisi olla esimerkiksi muiden ohjelmaan osallistuvien maiden kansallinen rahoitus.

Pykälän 4 kohdan mukaan maakunnan liiton tehtäviä Interreg-ohjelman ja hallintoviranomaisen tehtäviä Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnissa olisivat lisäksi hallinnointiprosessin kuvauksen ja petosriskiarvioinnin laadinta. Hallinnointiprosessin kuvauksesta tulisi käydä ilmi ainakin tehtävien resursointi ja organisointi sekä se, miten tehtävät on eriytetty 21 §:n 2 momentin mukaisesti. Hallinnointiprosessin kuvauksen avulla työ- ja elinkeinoministeriö voisi varmistaa, että 21 §:n mukaiset Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnin vaatimukset täyttyisivät maakuntien liittojen ja hallintoviranomaisten osalta. Työ- ja elinkeinoministeriö voi arvioida hallinnointiprosessin toimivuutta, maakunnan liiton tai hallintoviranomaisen toimintaedellytyksiä ja kansallisen vastinrahoituksen tehtävien asianmukaista hoitamista toimeenpanolain 40 §:n perusteella. Tarvittaessa hallinnointiprosessin kuvaukseen voitaisiin sisällyttää sekä valvojana toimimisen, että kansallisen vastinrahoituksen hallinnointiprosessin kuvausta, jos maakunnan liitolle olisi asetuksessa säädetty molemmat tehtävät. Maakunnan liiton olisi Interreg-ohjelman ja hallintoviranomaisen olisi Interreg-ulkorajaohjelman kansallista vastinrahoitusta hallinnoidessaan ylläpidettävä ja noudatettava hallinnointiprosessin kuvausta. Maakunnan liiton ja hallintoviranomaisen olisi myös huolehdittava kuvauksen ja petosriskiarvioinnin versiohallinnan asianmukaisesta dokumentoinnista.

Pykälän 5 kohdan mukaan maakunnan liiton tehtäviä Interreg-ohjelman ja hallintoviranomaisen tehtäviä Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnissa olisivat tehokkaiden ja oikeasuhtaisten petostenvastaisten toimenpiteiden ja menettelyiden käyttöönotto, joissa otetaan huomioon tunnistetut riskit.

Pykälän 6 kohdan mukaan maakunnan liiton tehtäviä Interreg-ohjelman ja hallintoviranomaisen tehtäviä Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnissa olisivat tarkastushavaintojen selvittäminen, niiden asianmukainen käsittely, sekä asianmukaisten ilmoitusten tekeminen poliisiviranomaiselle ja petostentorjuntatoimenpiteisiin ryhtyminen.

Pykälän 7 kohdan mukaan maakunnan liiton ja hallintoviranomaisen tulisi seurata ja raportoida työ- ja elinkeinoministeriölle myöntämisvaltuuden ja arviomäärärahan käytöstä sekä myöntämisvaltuuden maksatuksiin tarvittavan arviomäärärahan tarpeen jaksottumisesta kuluvalle ja tuleville vuosille ministeriön ohjeistuksen mukaisesti.

Pykälän 8 kohdan mukaan maakunnan liiton tehtäviä Interreg-ohjelman ja hallintoviranomaisen tehtäviä Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnissa olisivat myös kansalliseen vastinrahoitukseen liittyvien tietojen ajantasainen seuranta ja tallennus rahoituslain 50 §:ssä tarkoitettuun tietojärjestelmään. Maakunnan liiton ja hallintoviranomaisen olisi tallennettava myöntämänsä rahoituksen sidonta- ja kirjanpidon maksatustiedot hankekohtaisina rahoituslain 50 §:ssä tarkoitettuun tietojärjestelmään. Kansallisen vastinrahoituksen budjetointi, määrärahojen jako ja valtuusseuranta olisivat työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla, kuten nykyisinkin.

23 §. *Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hallinnointi.* Pykälässä nimettäisiin kaksi Suomessa toimivaa Interreg-ohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnista vastaavaa maakunnan liittoa. Nämä maakuntien liitot olisivat Uudenmaan liitto ja Lapin liitto. Toimeenpanolain 39 §:n 2 kohdan mukaisesti maakuntien liittojen tehtävien kokoaminen kansallisen vastinrahoituksen osalta perustuu maakuntien liittojen väliseen sopimukseen.

Pykälän 1 momentin mukaan Uudenmaan liitto vastaisi kansallisen vastinrahoituksen hallinnointitehtävistä Interreg Central Baltic-, Interreg Baltic Sea Region- ja Urbact-ohjelmissa. Uudenmaan liitto hoitaisi siten sekä 20 §:ssä tarkoitettua valvojan tehtävää, että kansallisen vastinrahoituksen hallinnointitehtäviä kahdessa Itämeren alueen yhteistyöohjelmassa eli Interreg Central Baltic- ja Interreg Baltic Sea Region -ohjelmissa. Ohjelmat on luontevaa sijoittaa samaan maakunnan liittoon, koska ohjelmien maantiede ja sitä kautta niiden tuen saajat sekä temaattiset valinnat ovat osittain samankaltaisia.

Vastaavasti pykälän 2 momentin mukaan Lapin liitto vastaisi kansallisen vastinrahoituksen hallinnointitehtävistä Interreg Aurora-, Interreg Northern Periphery and Arctic- sekä Interreg Europe- ohjelmissa. Suomen pohjoisempiin osiin maantieteellisesti sijoittuvat Interreg Aurora - ja Interreg Northern Periphery and Arctic -ohjelmat on luontevaa sijoittaa samaan maakunnan liittoon.

Interreg-asetuksen 22 artiklan mukaan Interreg-ohjelmiin ja Interreg-ulkorajaohjelmiin osallistuvat maat vahvistavat seurantakomiteassa tai soveltuvin osin muussa komiteassa hankkeiden valintaperusteet ja -menettelyt. Interreg-ohjelmiin ja Interreg-ulkorajaohjelmiin voi lähtökohtaisesti osallistua tuen saajia myös ohjelma-alueen ulkopuolelta, ellei seurantakomitea toisin päättä. Ohjelmakaudella 2014–2020 on ollut muutamia yksittäistapauksia, joissa suomalainen tuen saaja on osallistunut sellaiseen Interreg-ohjelmaan, johon Suomi ei jäsenenä osallistu. On tarkoituksenmukaista varmistaa asetuksella, että myös tällaisten ohjelmien suomalaiset tuen saajat voivat saada Interreg-ohjelman kansallista vastinrahoitusta, mikäli tuen saaja täyttää rahoituslain 7 §:n tuen saajaa koskevat edellytykset sekä 59 §:n Interreg-ohjelmien kansallisen vastinrahoituksen myöntämisen erityiset edellytykset. Pykälän 3 momentin mukaan tällaisten Interreg-ohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hallinnointi koottaisiin Uudenmaan liittoon.

Pykälän 4 momentin mukaan hallintoviranomainen vastaisi kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnista Interreg NEXT Kolarctic-, Interreg NEXT Karelia ja Interreg NEXT Kaakkois-Suomi–Venäjä -ohjelmissa. Näissä ohjelmissa hallintoviranomainen toimii Suomessa. Ohjelmakaudella 2014–2020 suomalaisia tuen saajia ei ole osallistunut muihin Interreg-ulkorajaohjelmiin. Tästä syystä myöskään ohjelmakaudella 2021–2027 ei varauduta myöntämään Interreg-ulkorajaohjelmien kansallista vastinrahoitusta muille kuin tässä momentissa mainituille ohjelmille. Suomalaisen tuen saajien on tästä huolimatta mahdollista osallistua näihin ohjelmiin, sillä 20 §:n mukaisesti tällaisten suomalaisten tuen saajien tarvitsemat välttämättömät hallinnolliset tarvikset on varauduttu tarvittaessa järjestämään Lapin liitossa.

4 luku Voimaantulo

24 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta. Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä syyskuuta 2021. Tavoiteltava voimaantuloaika vastaisi toimeenpanolain suunniteltua voimaantuloaikataulua.

3 Ehdotuksen vaikutukset

Asetusehdotuksella ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Asetuksella on tarkoitus ...

4 Valmistelu ja lausuntopalaute

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Virkamiesvalmistelua on tukenut 2.10.2019 asetettu poikkihallinnollinen lainsäädäntötyöryhmä. Työryhmä toimii alueiden uudistumisen neuvottelukunnan (AUNE) jaostona. Alueiden kehittämistä sekä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamista on käsitelty myös neuvottelukunnassa.

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista tuettavaa toimintaa, hallinnointia ja varainhoitoa koskevien säännösten uudistamista on käsitelty lisäksi Koheesio 2021+ -työryhmässä ja sen alaisessa hallintojaostossa. Koheesio 2021+ -työryhmä on työ- ja elinkeinoministeriön 9.11.2018 asettama Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen Suomen ohjelmavalmistelun kumppanuustyöryhmä. AUNE ja sen jaostoina

toimivat lainsäädäntöryhmä ja Koheesio 2021+ -työryhmä on koottu Euroopan unionin kumppanuussääntösten mukaisesti. Jäsenet edustavat laajasti ministeriöitä, valtion aluehallintoa, maakuntien liittoja, kaupunkeja ja järjestötoimijoita.

[Täydennetään mm. Asetusehdotus oli lausuntopalvelu.fi-verkkopalvelussa (ja utlåtande.fi) lausuntokierroksella... Lausuntoja saatiin xx kappaletta. Lausuntopalautteen päälinjat ja palautteen huomiointi... Ehdotetut asetukset on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.]

5 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2021.